

Comisia Europeană a comunicat în data de 23 noiembrie 2011 propunerea sa privind viitorul Programului european care susține educația, formarea, tineretul și sportul sub denumirea „Erasmus for all: The EU Programme for Education, Training, Youth and Sport”. În acest context, problematica mai sus amintită a primit o susținere financiară de 19 mld. Euro în plus pentru această perioadă, conform propunerii financiare multianuale a CE pentru perioada 2014 – 2020, comunicată în iunie 2011.

Deși investiția în tineri ocupă un rol cheie în tratatele¹ și strategiile europene, comunicarea Comisiei Europene privind noul Program pune în plan secund problematica de tineret și abordează nevoile tinerilor doar în contextul educației formale superioare. În ciuda recomandărilor Parlamentului European, respectiv a rezultatelor evaluării parțiale a implementării Programului Tineret în Acțiune (2007 – 2013), noul program „Erasmus for all” nu contribuie la atingerea obiectivelor asumate pe problematica de tineret, respectiv la susținerea organizațiilor de/pentru tineret și a muncii de tineret.

Uniunea Europeană și Politicile pentru Tineret

La sfârșitul anului 2009, respectiv la începutul lui 2010, liderii europeni și-au asumat o serie de documente strategice pentru a susține dezvoltarea economică a Uniunii Europene și a unei societăți sustenabile bazate pe cunoaștere. Dintre aceste documente amintim în special pe cele care au o relevanță deosebită pentru tineri, anume **Strategia UE 2020, Noua strategie pentru Tineret „Investiție și Capacitate 2010 – 2018”, Tineretul în Mișcare (Youth on the Move) și Oagendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă (Agenda for New Skills and New Jobs)**. Toate acestea pun în centrul atenției importanța dezvoltării sustenabile în spațiul european iar investiția în tineri și în organizațiile de și pentru tineret, ca principali promotori ai educației nonformale, reprezintă un element esențial în acest sens.

Astfel, prioritățile în domeniul tineretului la nivel european sunt legate de *angajabilitatea în rândul tinerilor și inserția acestora pe piața muncii, promovarea învățării pe tot parcursul vieții și a educației non-formale, participarea civică a tinerilor, voluntariatul și mobilitatea în rândul acestora*. Toate acestea sunt interdependente și contribuie într-o măsură semnificativă la obiectivele pe termen lung ale dezvoltării economice, politice, sociale și culturale a Uniunii Europene și a comunităților care o alcătuiesc.

Programul Tineret în Acțiune 2007–2013

În acest sens, Programul Tineret în Acțiune al Comisiei Europene, special destinat activității de tineret, organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret, lucrătorilor de tineret și tinerilor

¹ În special Tratatul de la Lisabona, Art. 165 (4)

neorganizați a avut un aport semnificativ în atingerea obiectivelor stabilite în domeniul tineretului la nivel european și s-a dovedit, în majoritatea statelor europene, inclusiv în România, complementar politicilor și programelor pentru tineret existente la nivel național. Astfel, în urma evaluării parțiale la nivel european a eficienței implementării Programului, se pot enumera următoarele aspecte **rezultate**:

- Contribuția semnificativă la dezvoltarea personală și profesională a tinerilor beneficiari, atât în calitate de participanți, dar și ca responsabili pentru desfășurarea unor activități finanțate prin Programul Tineret în Acțiune;
- Contribuția la învățarea interculturală în rândul tinerilor, la mobilitatea acestora și la sporirea interesului acestora pentru problemele europene, acest aspect fiind reflectat inclusiv în procentul participării la vot pentru alegerile Parlamentului European în rândul tinerilor;
- Sprijinirea profesionalizării lucrului pentru tineri (*youth work*), respectiv la profesionalizarea lucrului în cadrul organizațiilor de și pentru tineret;
- Susținerea activă cu privire la incluziunea socială a tinerilor, în special a celor cu oportunități reduse, prin oferirea posibilităților de educație nonformală, participare civică și stimulând mobilitatea în rândul acestora;
- Asigurarea unei sinergii importante între prioritățile Programului și prioritățile politicilor naționale pentru tineret, Programul contribuind astfel în bună măsură la susținerea financiară a activităților pentru tineret răspunzând unor nevoi reale ale tinerilor nu doar la nivel european ci și la nivel local, regional și național
- Asigurarea eficienței financiare a Programului, prin implicarea unui cost minim pentru grupul țintă și beneficii maxime pentru acestea. Astfel, pentru Programul Tineret în Acțiune (2007–2013) fiecare cetățean al UE contribuie cu mai puțin de 28 de cenți pe an, programului fiind alocat doar 0.1% din totalul taxelor colectate la nivel european

În România

La nivel național, Programul Tineret în Acțiune este implementat din 2007 (o dată cu intrarea României în UE) având un **impact pozitiv asupra dezvoltării sectorului neguvernamental de și pentru tineret** pe două planuri. Pe de o parte, considerând contextul actual al *politicilor pentru tineret* în România, Programul a stimulat implementarea unor prevederi ale Legii 350/2006 – Legea Tinerilor cum ar fi consultarea și dialogul dintre tineri, organizații de/pentru tineret și responsabilii pentru politicile pentru tineret la toate nivelurile decizionale. În același sens, Programul a stimulat dezbaterile, întâlnirile și atitudinea civică pro-activă în rândul tinerilor cu privire la politicile publice care îi vizează direct prin activitățile susținute prin Acțiunea 5.1.–Întâlniri ale tinerilor cu responsabilii pentru politici pentru tineret (o medie de 241.630 Euro/an) și Acțiunea 1.3.–Proiecte pentru Democrație Participativă (o medie de 527.000 Euro/an).

De asemenea, trebuie menționată importanța pe care a avut-o de-a lungul timpului Programul ca instrument de implementare a politicilor europene pentru tineret prin aceea că a oferit oportunitatea de a aduce permanent în discuție actualizarea cadrului legislativ pentru tineret și a politicilor publice care vizează tinerii la nivel național, respectiv acționând ca un instrument de dezvoltare a politicilor pentru tineret (strategii, planuri de acțiune) la nivel local și regional.

Totodată, prin acțiunile promovate, rețelele formate și prin proiectele finanțate Tineret în Acțiune a reprezentat mecanismul cel mai important în **susținerea activităților de voluntariat**, precum și în **promovarea și recunoașterea educației nonformale**. În acest sens, Programul a adus în mod special o valoare adăugată în **dezvoltarea unor instrumente de recunoaștere** a competențelor și cunoștințelor dobândite în cadrul activităților de educație nonformală, respectiv prin voluntariat, precum Youthpass, contribuind astfel la incluziunea tinerilor pe piața muncii.

În aceeași ordine de idei, în România, Programul a contribuit semnificativ la **dezvoltarea și susținerea activităților pentru tineri, a organizațiilor de și pentru tineret și a lucrului profesionist pentru tineri**, fiind *singura linie de finanțare constantă la nivel național* care oferă organizațiilor de/pentru tineret posibilitatea de a desfășura activități în mod sustenabil și eficient, având costuri de cofinanțare minime și prefinanțare care permite desfășurarea activității cu un minim de riscuri.

La nivel național, prin Programul Tineret în Acțiune, sectorul neguvernamental de/pentru tineret a beneficiat în medie de **3.710.380 Euro anual** (în perioada 2007-2010), respectiv a implicat un număr de 12.753 de tineri români, beneficiari direcți în proiectele și activitățile finanțate prin Program.

În contrast, prin apelul deschis de către **Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret** pentru finanțarea proiectelor de tineret în anul 2011 s-a oferit o sumă în valoare de 5.880.000 RON, reprezentând aproximativ 1.351.000 Euro, **o suma de 3 ori mai mică decât media absorbită prin Programul Tineret în Acțiune anual**. Nu în ultimul rând, trebuie menționat faptul că, România, în calitate de Stat Membru UE nu mai beneficiază din 2007 de alte surse de finanțare (în calitate de stat beneficiar de Asistență Oficială pentru Dezvoltare respectiv sursele internaționale de finanțare pentru susținerea societății civile, și implicit a sectorului de tineret, s-au diminuat semnificativ)

Viitorul Programului pentru Tineret, 2014-2020

Comunicarea Comisiei Europene fundamentează viitorul Program „Erasmus for all” pe trei acțiuni principale: **Mobilitatea în învățământ, Cooperare pentru inovare și bune practici și Reforma politicilor**, punând accentul în special pe mobilitatea individuală a tinerilor în contextul sistemului de educație formal, fără a considera problematica de tineret în complexitatea sa. Astfel, printre riscurile de a nu avea o abordare holistică, respectiv de a nu recunoaște **tineretul ca un grup țintă diferit față de cel căruia se adresează sistemul de educație** (în special cel universitar), se numără următoarele:

- Programul „Erasmus for All” nu va reuși să atingă în totalitate obiectivele asumate în strategia pentru tineret „Investiție și capacitate” 2010–2018, aceasta rămânând practic fără un instrument concret de implementare la nivel european, național și local;
- Politicile pentru tineret și lucrul pentru tineret în Europa își vor pierde cel mai important instrument de suport iar calitatea acestora va fi afectată la nivelul Statelor Membre, în special cele mai vulnerabile cum este și cazul României;
- Fără o abordare distinctă a tineretului, având în vedere și componentele de participare civică, voluntariat, educație non-formală, timp liber și incluziune socială, nevoile reale ale tinerilor nu vor fi adresate în totalitate, afectând însăși menirea programului de a contribui la dezvoltarea personală și profesională a tinerilor;
- Organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret vor pierde un instrument de suport important, respectiv rolul și capacitatea lor de acțiune în societate va fi puternic afectat o dată cu încetarea unei linii de finanțare care să le susțină misiunea iar sectorul de tineret al societății civile va avea o voce mai slabă la toate nivelurile decizionale. Mai mult, în unele State Membre, așa cum este și cazul României, multora dintre organizațiile de tineret de nivel local/regional le va lipsi cea mai importantă sursă de finanțare.
- Problematika de tineret riscă să fie din ce în ce mai puțin considerată la nivelul politicilor publice (locale, naționale și europene), dat fiind că dialogul între tinerii, organizațiile de și pentru tineret și reprezentanții instituțiilor publice (*dialogul structurat*) nu va mai avea un instrument de susținere (Acțiunea 5.1. a Programului Tineret în Acțiune asigură în mod explicit această oportunitate).
- Calitatea lucrului pentru tineri și profesionalizarea muncii de tineret nu va mai fi o prioritate cu atât mai mult cu cât nu va mai avea un suport substanțial la nivel european. Acest aspect este esențial pentru state precum România unde recunoașterea muncii de tineret este la început iar prima generație de lucrători de tineret este în curs de formare. În acest context Programul Tineret reprezenta un sprijin în dezvoltarea profesională permanentă prin schimburi de experiență, cunoștințe și parteneriate cu lucrători de tineret ai altor State Membre.
- Programul „Erasmus for all” riscă să nu abordeze în totalitate nevoile reale ale tinerilor, acesta adresându-se mai degrabă mediului universitar, fără a ține cont de importanța egală a altor actori din viața tinerilor. Astfel, comunicarea Comisiei pune în evidență mai mult *studentii* și mai puțin *tinerii* în sensul larg al cuvântului; oportunitățile de mobilitate în cazul *programei masterale* și mai puțin *schimburile de experiențe între tineri și voluntariatul transnațional*; *educația formală* față de cea *nonformală* și procesul de învățare pe tot parcursul vieții. De asemenea, se amintește frecvent de profesori, instituții publice și instituții de învățământ și mai puțin de formatori, lucrătorii de tineret sau organizații neguvernamentale etc.

Toate acestea fac din Programul „Erasmus for all”, un program prin excelență adresat sistemului de învățământ superior și nu unul tinerilor care au nevoi diferite încă înainte de a accesa studiile superioare sau chiar și după finalizarea acestora (ținând cont că majoritatea statelor europene consideră tinerii persoanele cu vârste cuprinse între 14 și 30 ani).

Continuitatea Programului Tineret în Acțiune, sau a unui Program special destinat problematicii de tineret, și în perioada 2014–2020 este susținută atât la nivel instituțional, de către Parlamentul European prin recomandarea sa explicită ca tineretul să ocupe în continuare un loc important în politicile și programele UE, respectiv de către o serie din Ministerele de resort ale Statelor Membre (Germania, Belgia, Polonia etc.), dar și la nivelul societății civile de către Forumul European al Tineretului, organizațiile de tineret neguvernamentale europene și Consiliile Naționale ale Tineretului din Statele Membre.

Mai mult, la nivel european, rezultatele consultării on-line privind eficiența Programului Tineret în Acțiune 2007–2013, consultare la care au participat organizațiile de tineret beneficiare, lucrători de tineret și tineri neorganizați, arată că 87% dintre aceștia susțin continuitatea Programului și în perioada următoare, recunoscându-i valoarea adăugată.

Deoarece tinerii reprezintă în continuare o prioritate pe agenda publică europeană este necesară existența unui Program care **să investească și să capaciteze cu adevărat potențialul tinerilor** pentru deplina lor participare la viața socială, economică și politică a comunității și a Europei. În acest sens, **susținerea politicilor pentru tineret, profesionalizarea lucrului pentru tineri, susținerea organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret și implicarea permanentă a tinerilor** – ca parteneri în procesul de decizie și în managementul politicilor și al programelor care îi vizează direct – nu reprezintă o opțiune, ci **un angajament asumat deja** de instituțiile europene și de către Statele Membre. În continuare, menționăm că, deși conform propunerii CE vor fi alocați 15.2 mld. Euro în plus pentru Program, această sumă urmează încă a fi aprobată și nu reprezintă o certitudine. Cu toate acestea, suma alocată pentru perioada 2014 – 2020 strict problematicii de tineret scade considerabil în acest context, de aceea este de preferat păstrarea unui Program independent, cu propriul său buget clar definit.

În sensul celor menționate mai sus, **subliniem încă o dată importanța de a avea și în perioada următoare (2014-2020) un Program special dedicat activității de și pentru tineret, și care să fie în continuare complementar în atingerea priorităților de nivel național**, ca un drept al sectorului de tineret al societății civile și un imperativ în dezvoltarea sustenabilă pe termen mediu și lung a economiei bazate pe cunoaștere, a comunităților și a Statelor Membre, în acord cu valorile democrației participative și a respectării drepturilor civice.